

Історія

УДК 281.945(477.8)“1990/2024”:271.4-725

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17224048>**Кадровий потенціал Тернопільсько-Зборівської митрополії УГКЦ:
історія, сучасний стан та перспективи (1990 – 2024)****Бистрицька Елла Володимирівна,**

докторка історичних наук, професорка,

завідувачка кафедри Всесвітньої історії та релігієзнавства,

Тернопільський національний педагогічний університет імені

Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-6844-691X>**Прийнято: 14.09.2025 | Опубліковано: 29.09.2025**

***Анотація.** В статті досліджено кадровий потенціал Тернопільсько-Зборівської митрополії Української греко-католицької Церкви (далі - УГКЦ) з погляду як на історію структури, так і на її сучасний стан. Структурно окреслено ключові етапи розбудови митрополії і чотирьох її єпархій, з яких три є досі чинними. Особлива увага звернута на те, що тільки два з правлячих архієреїв є уродженцями Тернопільщини, четверо – уродженцями Івано-Франківщини та Львівщини. Така тенденція засвідчує, що до появи єпархії, а згодом митрополії УГКЦ в Тернополі ще не було сформовано достатню кількість кадрів для вищих ешелонів управління нею. З іншого боку, експорт цих кадрів на сусідню Хмельниччину і фундація там в 2015 – 2019 рр. окремої Кам'янець-Подільської єпархії засвідчує про високі темпи розвитку митрополії та здатність здійснювати вплив на сусідні області.*

Мета статті – дослідити історію становлення Тернопільсько-Зборівської митрополії УГКЦ шляхом огляду її кадрового потенціалу в трьох діючих і одній колишній єпархії, а також поглянути на подальші перспективи їх розвитку шляхом розбудови та реорганізації діючих навчальних закладів як місць постачання нових кадрів як на Тернопільщині, так і для сусідньої Хмельниччини.

Наукова новизна. Вперше було досліджено кадровий потенціал Тернопільсько-Зборівської митрополії шляхом огляду життєписів та кадрових призначень на вищі керівні пости в єпархіях митрополії від 1990 по 2024 рр. Зроблено акцент на можливостях реформувати і розбудувати мережу освітніх закладів митрополії як локацій для постачання і омолодження кадрів у ній.

Методи дослідження. Аналіз історіографії і матеріалів ЗМІ дозволив систематизувати інформацію про кадровий потенціал Тернопільсько-Зборівської митрополії протягом 1990 – 2025 рр. Використання історико-біографічного методу сприяло реконструкції літопису усіх діючих і одної ліквідованої єпархії в межах митрополії задля того, щоб побачити як сильні, так і слабкі сторони цієї церковної одиниці в складі УГКЦ.

Висновки. Отже, виокремлено, що кадровий потенціал можна визначити як можливості колективу за рахунок відповідних ресурсів та засобів досягати ті чи інші результати на тому чи іншому етапі існування організації. У випадку Тернопільсько-Зборівської митрополії ми бачимо, що на перших порах в ній існувало дві єпархії, які були злучені в єдину в 2000-му р. як наслідок утворення ще одної – на півдні Тернопільської області. Основні керівні кадри усіх трьох чинних і одної колишньої єпархій Тернопільсько-Зборівської митрополії, окрім двох єпископів висвячених в 2019 (Кулик) та 2023-му (Фірман) не є тернополянами за походженням. Однак, цей фактор лише більше підкреслює, що кожен з них зміг реалізувати себе саме в чужому для себе регіоні, який з роками став їм як рідний.

Ключові слова: Українська греко-католицька Церква, кадрова політика, організаційна структура Церкви, Тернопільсько-Зборівська митрополія, священник, духовенство, суспільна діяльність, релігійна ідентичність, національна ідентичність, історія Церкви.

Human Resource Potential of the Ternopil-Zboriv Metropolis of the UGCC: History, Current State, and Prospects (1990–2024)

Ella Bystriyska,

Doctor of Historical Sciences, Professor,

Head of the Department of World History and Religious Studies,

Volodymyr Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0002-6844-691X>

Abstract. *The article examined the personnel potential of the Ternopil-Zboriv Metropolis from the perspective of both the history of its structure and its current state. The key stages in the development of the metropolis and its four eparchies—three of which remain active—were outlined. Particular attention was given to the fact that only two of the ruling bishops are natives of Ternopil region, while four former bishops were natives of Ivano-Frankivsk and Lviv regions. This trend indicates that prior to the establishment of the eparchy and later the metropolis of the UGCC in Ternopil, there had not yet been a sufficient number of personnel trained for the higher levels of its administration. On the other hand, the export of such personnel to the neighboring Khmelnytskyi region and the foundation there, in 2015–2019, of a separate Kamianets-Podilskyi Eparchy attests to the high pace of development of the metropolis and its capacity to exert influence on neighboring regions.*

Purpose of the article. *The aim of the article is to explore the history of the formation of the Ternopil-Zboriv Metropolis of the UGCC by reviewing its personnel*

potential within three active and one former eparchy, as well as to consider the future prospects for their development through the expansion and reorganization of existing educational institutions as centers for training new personnel both in Ternopil region and for neighboring Khmelnytskyi region.

Scientific novelty. For the first time, the personnel potential of the Ternopil-Zboriv Metropolis has been examined through the analysis of biographies and appointments to the highest leadership positions in the eparchies of the metropolis from 1990 to 2024. Emphasis is placed on the opportunities to reform and develop the network of educational institutions within the metropolis as hubs for supplying and rejuvenating personnel.

Research methods. The analysis of historiography and media materials made it possible to systematize information on the personnel potential of the Ternopil-Zboriv Metropolis during 1990–2025. The use of the historical-biographical method contributed to reconstructing the chronicle of all active and one dissolved eparchy within the metropolis in order to identify both the strengths and weaknesses of this ecclesiastical unit within the UGCC.

Conclusions. Thus, personnel potential can be defined as the ability of a collective, by means of appropriate resources and tools, to achieve certain results at different stages of an organization's existence. In the case of the Ternopil-Zboriv Metropolis, it initially consisted of two eparchies, which were merged into one in 2000 as a consequence of the creation of another eparchy in the southern part of Ternopil region. The main leadership of all three active and one former eparchy of the Ternopil-Zboriv Metropolis—with the exception of two bishops consecrated in 2019 (Kulyk) and 2023 (Firman)—are not natives of Ternopil region. However, this fact only further emphasizes that each of them was able to realize their potential precisely in a region that was initially unfamiliar, but which over the years became like home to them.

Keywords: *Ukrainian Greek-Catholic Church, HR policy, organizational structure of the Church, Ternopil-Zboriv Metropolis, priest, clergy, social activity, religious identity, Ukrainian national identity, the history of the Church.*

Постановка проблеми. Будь-яка державна чи релігійна структура у своїх успіхах передусім завдячує вдало підібраним кадрам. Саме у кадровому потенціалі завжди можна побачити секрети успіху та невдач всього колективу. У випадку церковних структур кадри – це і важіль для конкретних внутрішніх реформ, підходу до управління, пошуку ключових пріоритетів у презентації структури поміж мирянами в Україні та закордоном. Особливо це стосується можливостей презентувати себе у ЗМІ та соцмережах, де йде боротьба за українські душі, які часто стають жертвами московських релігійних організацій та сект.

На фоні того, що сучасне українське суспільство все більше і більше потребує гласності у будь-яких релігійних та суспільних справах, слід розглянути пріоритети Тернопільсько-Зборівської митрополії УГКЦ саме очима кадрового потенціалу. Особливо це стає вагомим опісля того як в грудні 2024 року єпархію очолив новий владики і певні відмінності в управлінні єпархією стали відчутними зараз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стосовно стану справ у Тернопільсько-Зборівській митрополії УГКЦ та потенціалу її кадрів було опубліковано низку праць, зокрема о. І. Драпака, В. Субботіна, Я. Стоцького та ін. У публікації о. І. Драпака розкрито проблему реформування, реорганізації та становища довкола Тернопільської єпархії від перших греко-католицьких осередків у краї й до еволюції єпархії в митрополію (2011 р.) [5]. У статті Я. Стоцького простежено, як і за яких обставин кадровий потенціал Тернопільщини став драйвером для розбудови осередків УГКЦ на території Західного Поділля (Тернопільська й Хмельницька області) наприкінці ХХ – у першій чверті ХХІ ст.

[14]. Важливими є також статті Т. Бублика [1] та Т. Возняка [2], де проаналізовано сучасний стан єпархій УГКЦ у регіоні та процеси формування нових духовних центрів.

Опосередковано проблеми кадрового потенціалу митрополії торкався прикарпатський дослідник о. А. Жук, розглядаючи питання реституції Почаївської лаври (2022–2024 рр.) [8], постать єпископа Михаїла Сабриги [6–7] та конфлікти довкола реставрації катедрального собору Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці у Тернополі (2023 р.) [9].

Окремий блок складають нові дослідження та публікації публіцистичного характеру 2019–2024 рр., що запроваджують сучасні підходи до аналізу кадрового потенціалу церковних структур. Зокрема, розглядають функціонування семінарій і катехитичних шкіл як стратегічного ресурсу формування духовенства та аналізують моделі пастирського менеджменту в єпархіях УГКЦ, наголошуючи на необхідності кадрового планування й розвитку компетенцій священнослужителів. В окремих статтях Продоуса Л. Панченка Т., Чепіля О. зроблено спробу поєднати соціологічний аналіз із теорією управління людськими ресурсами для потреб релігійних організацій. Аналітичні огляди релігійних досліджень висвітлюють зростаючу роль регіональних семінарій та катехитичних академій у формуванні кадрового ресурсу УГКЦ, а також тенденцію до розширення освітніх програм для мирян і духовенства.

Таким чином, сучасний науковий дискурс зміщується від описового до аналітичного й порівняльного підходу, у якому кадровий потенціал розглядається як стратегічна умова розвитку не лише окремих єпархій, а й цілих митрополій УГКЦ. Це дозволяє актуалізувати тему статті й співвіднести її висновки з ширшим контекстом сучасних наукових досліджень.

Аналіз історіографії та матеріалів ЗМІ дає змогу систематизувати інформацію про кадровий потенціал Тернопільсько-Зборівської митрополії у 1990–2025 рр. Поряд із цим у статті застосовано кілька взаємодоповнюючих

методологічних підходів, що забезпечують глибший та багатовимірний аналіз теми. Історико-біографічний метод дозволив реконструювати життєписи, освітні траєкторії та кадрові призначення єпископів і ключових функціонерів митрополії, виявити тенденції у їхньому походженні та кар'єрному зростанні. Структурно-функціональний підхід застосовано для з'ясування того, як кадровий потенціал впливає на організаційний розвиток митрополії, її здатність до реформ і утворення нових структурних одиниць. Використано елементи мережевого аналізу, що дозволяє прослідкувати формальні й неформальні зв'язки між духовенством, освітніми центрами, мирянськими спільнотами та сусідніми єпархіями. Це дало змогу окреслити реальну «кадрову мережу» митрополії. Контент-аналіз сучасних медіа (церковних ЗМІ та соціальних мереж) допоміг оцінити рівень публічності, прозорості та комунікаційної активності кадрового ресурсу митрополії, а також ставлення до нього суспільства.

Теоретичною основою такого поєднання виступають сучасні праці з управління людськими ресурсами у неприбуткових та релігійних організаціях, що дозволяють адаптувати напрацювання менеджменту до умов церковних структур. Це дало можливість вийти за межі описового аналізу та забезпечити критичне осмислення кадрової політики митрополії в широкому контексті сучасних викликів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Історія розбудови УГКЦ на Тернопільщині багато в чому простежується саме через появу нових парафій та монастирів. Поряд з цим, дослідники часто не враховують роль особистісного фактору та останніх актуальних викликів для Церкви в сьогоденні. З врахування того, що єпархія міцнішає шляхом боротьби за Почаївську лавру у питаннях реституції майна та допуску до відправлення Богослужінь, в 2024-му році відбулась зміна керівництва, а в 2025-му виходець з єпархії взяв участь у конклаві по виборі нового Папи Римського, огляд кадрового потенціалу стає необхідним. Крізь призму такого дослідження можна побачити

як і яким чином можна проектувати перспективні напрямки у реформах УГКЦ в цілому.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є огляд сучасного стану та подальших перспектив у кадровому потенціалі Тернопільсько-Зборівської митрополії УГКЦ щодо духовної сфери в регіоні, в Україні та світі зокрема.

Виклад основного матеріалу дослідження. Успіх компанії, релігійного колективу чи навіть шкільного класу досягається саме за вчасно побаченим в очах керівництва кадровим потенціалом. З позиції В. Лисака і О. Олійника кадровим потенціалом слід вважати як кадри, так певний рівень суміжних можливостей колективу щодо досягнення попередньо поставлених завдань [11, с. 713]. Згідно з думкою І. Дашко, на розвиток кадрового потенціалу впливають як рівень підготовки працівників, так і постійне оновлення ними власних знань та умінь, які постійно потрібно стимулювати по завершенню виконаних завдань і цілей, які ставляться перед персоналом. Для того, щоб помилки персоналу не впливали на якість роботи колективу в цілому вчений рекомендує, щоб управління кадрами було адаптоване до будь-яких змін всередині колективу. З одного боку, це збереже капіталовкладення, з іншого – збереже репутацію для організації [4, с. 67]. Беручи до уваги релігійні організації, то тут ключовим каталізатором змін є духовенство, яке зі слів о. Т. Бублика «в останні роки все частіше звертає увагу на різні форми душпастирювання (капеланство) вірних, які знаходяться поза традиційними парафіями (військові, студенти, в'язні, діти-сироти, люди з особливими потребами та ін.)» [1, с. 19].

У випадку з Тернопільсько-Зборівською митрополією УГКЦ духовні кадри — це ключовий успіх щодо стабільної розбудови мережі греко-католицької церкви як в межах Тернопілля, так і на території Хмельниччини. Саме через те, що протягом існування спершу єпархії, а згодом її трансформації в митрополію з трьома єпархіями Тернопільщина розкрила в собі потенціал, слід

розгледіти його крізь призму постатей. Зокрема, звертаючись до єпископського служіння Михайла Сабриги (1986 – 2006) ми бачимо наступні тенденції. По-перше, владику був висвячений в сан єпископа ще в добу підпілля і за три роки до виходу УГКЦ з нього.

Історично владику влаштувався в Тернополі ще з кінця 1989 р. В січні 1990 р. владику офіційно розпочав служіння в цьому місті. Незважаючи на те, що у березні 1990 р. була оприлюднена інформація відносно того, що в структурі УГКЦ є така єпархія як Тернопільська, Кир Михайл продовжив виконувати обов'язки помічника Отця і Глави УГКЦ кардинала Любачівського. В травні 1992 р. синод УГКЦ у Львові прийняв рішення про реорганізацію трьох діючих єпархій, де постановив утворити на додачу до Львівської, Станіславівської та Перемишльської такі єпархії як Коломийсько-Чернівецька, Тернопільська, Зборівська та Самбірсько-Дрогобицька. Очільником Тернопільської офіційно Кир Михайл став 12 липня 1993 р. – саме того дня за поданням кардинала Мирослава-Івана Любачівського було затверджено керівний склад нових чотирьох єпархій [7, с. 47].

Опісля офіційної інтронізації 17 жовтня 1993 р. Кир Михайл став першим очільником Тернопільської єпархії, яку того ж дня було офіційно представлено як церковну одиницю в складі УГКЦ. За попереднім розподілом від 20 квітня того ж року Тернопільська єпархія повинна була складатись з 16 деканатів, які охоплювали переважно центральні та південні райони Тернопільської області. Згодом до неї доєдналися і окремі райони Хмельниччини [5, с. 101].

Паралельно до Тернопільської в межах заходу Тернопільської та окремих частин сходу Львівської областей в липні 1993 р. була утворена Зборівська єпархія. Вона складалась з 10 деканатів при 380 парафіях, де було майже 375 тис. парафіян, якими опікувалось 162 священника та 230 катехитів. Попри те, що єпархія не мала власних навчальних закладів на кшталт семінарії чи академії, для підвищення кваліфікації священників була організована внутрішня інституція в

Жукові поблизу Бережан. Протягом 1995 р. для поповнення єпархії викладачами катехиту були організовані чотирирічні курси в Бродях (Львівщина) в 1995 – 2000 рр., а в Червонограді та Радехові вони діяли в 1996 – 2000 рр. [14, с. 130].

Зборівська єпархія як самостійна одиниця в історії УГКЦ припинила діяльність в серпні 2000 р. Тоді за рішенням синоду в рамках укрупнення була створена Тернопільсько-Зборівська [2, с. 37], а на теренах Львівщини сформовано Сокальську та Стрийську єпархії. За рахунок таких дій, Зборівська єпархія хоч і проіснувала недовго, але все ж історичну роль вона зіграла. Звісно, що вона охоплювала значну територію двох областей Заходу України, але знову ж таки – як інституційно, так і фінансово-економічно та в питанні кадрів значно уступала Тернопільській [5, с. 102].

Не без того, що це стало логічним кроком опісля перших 7 років управління Тернопільською єпархією де-юре і 10 років де-факто єпископом Михаїлом Сабригою. Окрім того, що ним підтримувалось відродження низки повернутих вірними храмів на Тернопільщині і розбудови численних новин, владика Михаїл став одним із співзасновників благодійної організації «Карітас» (1994) та заснував друкований орган єпархії — газету «Божий сіяч» (1995). Саме Кир Михаїл дав благословення на відбудову Марійського духовного центру в селі Зарваниця поблизу м. Теремовля. Для притягнення уваги до цього акту, 18 – 21 травня 1995 р. владика став одним із очільників Всенародної прощі до Зарваниці, яка була присвяченна поновленню Акту посвяти українського народу під Покров Пресвятої Богородиці. В 1997 р. саме владика Михаїл освячував наріжний камінь для будівництва собору Зарваницької Божої Матері Божої – головної святині цього центру, де в 2000 р. було ним же освячено і престол в соборі [7, с. 48].

Опісля смерті Михаїла Сабриги, пост єпископа Тернопільсько-Зборівського зайняв владика Василь Семенюк. Як і його попередник Сабрига (виходець з Львівщини), владика Василь не є тернополянином. Він є етнічним

гуцулом і уродженцем села Дора (нині частина Яремча). Його поява для Тернопільщини стала можливою тоді, коли його в 1975 р. було призначено куратором зруйнованого комуністами Марійського центру в Зарваниці. З того ж часу о. Василій очолив підпільну семінарію, а з 1990 р. — Тернопільської вищої духовної семінарії імені Патріарха Йосипа Сліпого. Цей заклад він очолював до початку 2000-х рр. З середини 1990-х рр. о. Василій з благословення єпископа М. Сабриги став куратором відновлення Марійського центру у Зарваниці [6, с. 246].

З врахування численних заслуг у розбудові Тернопільсько-Зборівської єпархії, 10 лютого 2004 р. папа Іван-Павло II-й затвердив рішення синоду УГКЦ щодо надання о. Василю Семенюку титулу єпископа-помічника Тернопільсько-Зборівської єпархії з титулярним осідком у Кастра Северіана. 3 квітня 2004 р. у Тернопільському кафедральному соборі Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці відбулась інтронізація владики Василя на єпископа-помічника. Опісля смерті владики Михайла Сабриги 29 червня 2006 р. і невдовзі його поховання у Марійському центрі в Зарваниці, 19 жовтня того ж року владику Василій став 2-м єпископом Тернопільсько-Зборівської єпархії [3, с. 240-241].

Зауважимо, що паралельно до укрупнення єпархій на півночі Тернопільщини в 2000-му р., синод 21 липня того ж року утворив і нову єпархію на півдні області – Бучацьку. На відміну від недовго існуючої єпархії в Зборові, Бучацька цьогогоріч відзначила 25 років від заснування і є однією з складових Тернопільсько-Зборівської митрополії. За час існування вона мала двох єпископів. Перший – владику Іриней Білик (ЧСВВ), який керував єпархією з 2000 по 2007 рр. За цей період була проведена певна структуризація єпархії на 15 деканатів, а також завершене будівництво кафедрального собору Верховних Апостолів Петра і Павла в Чорткові [14, с. 127]. Також, за час служіння владики Іриней в єпархії були збудовані численні нові храми, реконструйовано старі, а в 2002 р. вище дяківсько-катехичне училище імені Григорія Хомишина отримало статус академії [10, с. 6].

Опісля того як владика Іриней отримує призначення каноніком у папській базиліці Санта-Марія-Маджоре, з 2007 по 2011 рр. пост Бучацького єпископа був вакантним. В той же час, апостольським адміністратором після відходу від престолу в Бучачі владика Іриней був ієромонах Дмитро Григорак (ЧСВВ). 23 липня 2011 р. синод УГКЦ затвердив о. Дмитра на Бучацьким престолі. Інtronізація о. Дмитра на єпископа Бучацького відбулась 18 вересня 2011 р. [14, с. 130].

Наприкінці грудня 2011 р. в рамках підготовчих реформ УГКЦ до створення в Україні східного католицького патріархату було сформовано три митрополії. Однією з них стала Тернопільсько-Зборівська митрополія з поділом на Тернопільсько-Зборівську архієпархію, Бучацьку єпархію, а з 2015 в структурі митрополії існує і Кам'янець-Подільська єпархія (осідок – м. Хмельницький). Слід зауважити, що до 2019 р. пост єпископа Кам'янецького був вакантним і з 11 грудня 2017 по 1 грудня 2019 рр. її адміністрував особисто митрополит Тернопільсько-Зборівський Василій Семенюк. 1 грудня 2019 р. на єпископа Кам'янецького було інtronізовано о. Івана Кулика з Тернопільщини [12].

В цілому, якщо оглянути кадровий склад чинної донині Тернопільсько-Зборівської митрополії, то зауважимо, що більшість єпископів, окрім Івана Кулика та Володимира Фірмана не є вихідцем з Тернопільщини. До прикладу, очільником Зборівської єпархії в 1993 – 2000 рр. був єпископ Михаїл Колтун — виходець з Львівщини. Також з Львівщини походили перший тернопільський єпископ Михаїл Сабрига та перший єпископ Бучацький Іриней (Білик). Вихідцями Івано-Франківщини є водночас троє владик митрополії – 2-й і чинний єпископ Бучацький Дмитро родом з Івано-Франківська, а з села Дора на Івано-Франківщині є колишній митрополит Тернопільсько-Зборівський Василій (Семенюк) і нині чинний глава митрополії Теодор (Мартинюк). Біле духовенство в межах досліджуваної митрополії представлене переважно вихідцями з Тернопільської області.

Із останніх змін в межах митрополії слід виділити інтронізацію єпископа-помічника Тернопільсько-Зборівської архієпархії о. Володимира Фірмана у Зарваниці 27 серпня 2023 р. [16] та зречення з престолу митрополита Василя 17 жовтня 2024 р. у зв'язку з досягненням віку 75 років. Згодом було здійснено інтронізацію на його місце єпископа-помічника Теодора Мартинюка 8 грудня того ж року. Попередньо він був погоджений папою Римським Франциском 17 жовтня 2024 р., який того ж дня прийняв зречення митрополита Василя (Василика) [13].

Владика Теодор Мартинюк вирізняється тим, що є хорошим комунікатором, який свого часу взяв участь в низці заходів щодо спроб реституції в лоно УГКЦ Свято-Успенської Почаївської лаври [8, с. 1144]. Також, владика Теодор в тому ж 2023 р. успішно вів комунікацію у ситуації довкола конфлікту між громадськими активістами та тернопільським духовенством щодо реставрації комплексу споруд кафедрального собору – головної святині міста [9, с. 6].

Якщо ж поглянути на можливості для підготовки кадрів, то тут бачимо, що провідними центрами для цього є Тернопіль, Бучач та Чортків. Окрім того, що в Бучачі є колегіум по типу ЗЗСО, в Чорткові академія для підготовки регентів та катехитів, в Тернополі священнича семінарія, яка є можливістю для постачання кадрів як для Тернопільщини, так і для Хмельниччини, вагомо відзначити існування в Зарваниці (з 6 березня 2025 р. в Тернополі) Тернопільського обласного ліцею «Знамення». Унікальність цього закладу полягає в тому, що він є спеціалізованим духовним закладом виключно для жіночої середньої освіти, де основна мета є формування добрих християнок, вірних дружин та щирих патріоток української землі [15].

Висновки. Отже, справедливо стверджувати, що кадровий потенціал можна визначити як можливості колективу за рахунок відповідних ресурсів та засобів досягати ті чи інші результати на тому чи іншому етапі існування

організації. У випадку Тернопільсько-Зборівської митрополії УГКЦ ми бачимо, що на перших порах в ній існувало дві єпархії, які були злучені в єдину в 2000-му р. як наслідок утворення ще одної – на півдні Тернопільської області. Основні керівні кадри усіх трьох чинних і одної колишньої єпархій Тернопільсько-Зборівської митрополії, окрім двох єпископів висвячених в 2019 (Кир Кулик) та 2023-му (Кир Фірман) не є тернополянами за походженням. Однак, цей фактор лише більше підкреслює, що кожен з них зміг реалізувати себе саме в чужому для себе регіоні, який з роками став їм як рідний. Це чудово ми бачимо у пастирській службінні владик Михаїла, Василя, Дмитра та Теодора.

З огляду на те, що митрополія ще не має власної священицької акредитованої академії, одним із провідних завдань недавно інтронізованого на митрополичий титул владика Теодора буде реформа Тернопільської вищої духовної семінарії ім. Патріарха Йосипа Сліпого з метою реорганізації її в академію та розбудова нових прорелігійних ЗЗСО в межах митрополії. Передбачаємо, що окрім того, що кадровий потенціал єпархії буде омолоджуватись за рахунок приходу нових отців з числа випускників як і семінарії у В. Березовиці, так і академій у Львові та Івано-Франківську, для закріплення можливостей кадрового потенціалу вагомим буде змагання за реституцію в лоно УГКЦ Свято-Успенської Почаївської лаври з подальшим її перетворенням у провідну святиню митрополії.

Подальші дослідження. Для подальшої роботи над темою можна взяти до уваги передісторію, появу, розвиток та сучасний стан Бучацької та Кам'янець-Подільської єпархії як складових Тернопільсько-Зборівської митрополії. Зокрема, огляд історії цих структур покаже як і чому ці деканати поетапно трансформувались в єпархії саме за рахунок кадрового потенціалу як її функціонерів, так і можливостей регіону для УГКЦ в цілому.

Список використаних джерел

1. Бублик Т. Сучасна конфесійна ситуація в Західній Україні (Львівська, Тернопільська та Івано-Франківська область) на прикладі УГКЦ. *Наукові записки Ужгородського університету : сер.: історично-релігійні студії* / голов. ред. В.І. Фенич. Ужгород : Говерла, 2013. Вип. 2. С. 6–21.
2. Возняк Т. Релігійні конфесії на Тернопільщині. *Магістерські студії географічного факультету ТНПУ. ім. В. Гнатюка*: збірник наукових праць. – Тернопіль: Вектор, 2018. Вип. 1. С. 36 – 40.
3. Головин Б., Сивак І., Ханас М., о. Шаварин М. Семенюк Василь Петрович. Тернопільський енциклопедичний словник: у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2008. Т. 3 : П — Я. С. 240 — 241.
4. Дашко І. М. Кадровий потенціал: сутність та фактори розвитку. *Економіка та держава*. 2017. № 1. С. 65–68.
5. Драпак І. Процеси формування та реорганізації Тернопільської єпархії Української Греко-Католицької Церкви. *Науковий вісник Чернівецького університету. Історія*. 2018. № 1 (47). С. 98–104.
6. Жук А. Діяльність єпископа Тернопільсько-Зборівської єпархії УГКЦ Михайла Сабриги в Галичині середини ХХ – початку ХХІ ст.: колективна монографія / за ред. І. Цепенди, І. Райківського, О. Єгрешія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2025. С. 238 – 249.
7. Жук А. Єпископська діяльність ієрарха Української греко-католицької церкви Михайла Сабриги (1986–2006 рр.). *Студентські історичні зошити*. 2022. Ч. 14. С. 44–49.
8. Жук А. Позиція Тернопільсько-Зборівської митрополії УГКЦ стосовно питання реституції Почаївської лаври (2022-2024). Актуальні

питання у сучасній науці. № 8 (26), 2024. С. 1137-1147.
[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-8\(26\)-1137-1147](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-8(26)-1137-1147)

9. Жук А. Причини виникнення та наслідки конфліктних ситуацій в архітектурі на прикладі Тернопільсько-Зборівської митрополії УГКЦ. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 77, Т. 2. 2024. С. 4-9.
<https://doi.org/10.24919/2308-4863/77-2-1>

10. Із Господом в серці. *Голос Народу*, 24 серпня 2011, № 34 (8318). С. 6.

11. Лисак В. Ю. Олійник О. С. Актуальні проблеми та передумови формування поняття. «кадровий потенціал». *Економіка та суспільство*. 2018. № 14. С. 709 – 715.

12. Новий єпископ Іван Кулик: «Бачу своїм завданням, щоби ми вчилися бути добрими людьми і ревними християнами». Синод єпископів УГКЦ, 2 грудня 2019. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/novyuy-epyskop-ivan-kulyk-bachu-svoym-zavdannnyam-shchoby-my-vchylysyia-buty-dobrymy-lyudmy-i-revnymy-hrystyuanamy-2015/> (дата звернення – 19.08.2025).

13. Продоус Л. Панченко Т. Відбулася інтронізація архієпископа Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ Теодора Мартинюка. *Суспільне Тернопіль*, 8 грудня 2024. URL: <https://suspilne.media/ternopil/897585-intronizacia-arhiepiskopa-ternopilsko-zborivskoi-arhieparhii-ugkc-teodora-martinuka/> (дата звернення – 19.08.2025).

14. Стоцький Я. Ренесанс УГКЦ в Тернопільській і Хмельницькій областях наприкінці XX ст. – на початку XXI ст. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: історичні науки*. 2016. Вип. 25. С. 121–132.

15. Тернопільський ліцей «Знамення» переїхав із Зарваниці до обласного центру. *Газета Місто*, 6 березня 2025. URL: <https://gazeta->

misto.te.ua/ternopilskyj-liczej-znamennya-pereyihav-iz-zarvanyczi-do-oblasnogo-czentru/ (дата звернення – 19.08.2025).

16. Чепіль О. У Зарваниці висвятили нового єпископа-помічника (відео). *Терен*, 28 серпня 2023. URL: https://teren.in.ua/news/u-zarvanici-visvyatili-novogo-ieriskopa-pomichnika-video_398714.html (дата звернення – 19.08.2025).